

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 24.5.2000
KOM(2000) 311 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

**om muligheden af forhandling om en stabiliserings- og associeringsaftale med
Republikken Kroatien**

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

om muligheden af forhandling om en stabiliserings- og associeringsaftale med Republikken Kroatien

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. GENEREL BAGGRUND	4
2. DE BILATERALE FORBINDELSER MELLEM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB OG KROATIEN OG UDSIGTEN TIL MERE AVANCEREDE FORBINDELSER	4
3. DEN SENESTE ØKONOMISKE OG POLITISKE UDVIKLING I KROATIEN.....	6
3.1. Demokratiske proces og institutionel reform.....	6
3.2. Økonomisk stabilisering og reform	7
4. PARAMETRE FOR EN STABILISERINGS- OG ASSOCIERINGSAFSAFTE	9
4.1. Politisk dialog	9
4.2. Regionalt samarbejde.....	9
4.3. Handel med varer.....	10
4.3.1. <i>Industri.....</i>	<i>11</i>
4.3.2. <i>Landbrug og fiskeri</i>	<i>12</i>
4.4. Tjenesteydelser, etablering.....	12
4.5. Løbende betalinger og kapitalbevægelser	13
4.6. Tilnærmelse af lovgivning	13
4.6.1. <i>Tekniske standarder og certificering.....</i>	<i>13</i>
4.6.2. <i>Konkurrence og statsstøtte.....</i>	<i>14</i>
4.6.3. <i>Offentlige indkøb.....</i>	<i>14</i>
4.6.4. <i>Intellektuelle, industrielle og kommercielle ejendomsrettigheder</i>	<i>14</i>
4.6.5. <i>Telekommunikation og informationssamfundet</i>	<i>15</i>
4.6.6. <i>Forbrugerbeskyttelse.....</i>	<i>15</i>
4.6.7. <i>Arbejdsmarkedslovgivning og ligestilling af mænd og kvinder.....</i>	<i>15</i>
4.7. Retlige og indre anliggender	16
4.8. Økonomisk og finansielt samarbejde.....	16
4.8.1. <i>Statistikker</i>	<i>17</i>
4.8.2. <i>Industri og små og mellemstore virksomheder</i>	<i>17</i>

4.8.3.	<i>Told og beskatning</i>	18
4.8.4.	<i>Uddannelse</i>	18
4.8.5.	<i>Kultur og det audiovisuelle område</i>	19
4.8.6.	<i>Transport</i>	19
4.8.7.	<i>Energi</i>	20
4.8.8.	<i>Landbrug</i>	20
4.8.9.	<i>Forskning og teknologisk udvikling</i>	20
4.8.10.	<i>Miljø</i>	21
5.	KONKLUSIONER	21
BILAG..	23

1. GENEREL BAGGRUND

I Kommissionens meddelelse af 26.5.1999¹ fastlægges der nye rammer for nærmere forbindelser mellem EU og landene i det sydøstlige Europa, som skal opbygges efter en gradvis tilgang, der er afpasset efter hvert lands særlige situation. Denne nye kontekst åbner mulighed for et vidtspændende partnerskab, navnlig på basis af en ny kategori aftaler, nemlig stabiliserings- og associeringsaftaler (SAA).

Indledning af forhandlinger om SAA afhænger af, at det pågældende land opfylder de relevante politiske og økonomiske betingelser. Det blev desuden besluttet, at Kommissionen skulle rapportere om muligheden af forhandlinger om en aftale af denne type, inden der blev taget et sådant skridt.

Den politiske udvikling i Republikken Kroatien efter parlaments- og præsidentvalget i begyndelsen af 2000 markerer en ny begyndelse i de bilaterale forbindelser. I sin meddelelse af 2.2.2000² priste Kommissionen allerede de første udviklinger i den politiske situation i Kroatien og opmuntrede den nye kroatiske regering til at tage yderligere skridt til at muliggøre en forbedring af forbindelserne, navnlig med udarbejdelsen af en rapport.

Som opfølgning på den nye kroatiske ledelses faste tilsagn om at ville gennemføre demokratiske og økonomiske reformer opfordrede Rådet (almindelige anliggender) den 14.-15. februar 2000 Kommissionen til at udarbejde en rapport om muligheden af forhandling om en stabiliserings- og associeringsaftale med Republikken Kroatien.

I denne rapport beskrives den seneste politiske og økonomiske udvikling, og der gives en vurdering af situationen i alle eventuelle samarbejdssektorer med sigte på indledning af forhandlinger om en SAA.

2. DE BILATERALE FORBINDELSER MELLEM DET EUROPÆISKE FÆLLESSKAB OG KROATIEN OG UDSIGTEN TIL MERE AVANCEREDE FORBINDELSER

Siden EF's anerkendelse af Kroatien i januar 1992 har Kroatien modtaget EF-bistand. I perioden 1991-95 blev der kun leveret humanitær bistand og støtte til demokratisering. Så snart samarbejdsaftalen af 1980 og transportaftalen af 1991 med Den Tidligere Socialistiske Føderative Republik Jugoslavien var blevet bragt til ophør ved afgørelse truffet af Ministerrådet i november 1991, blev det besluttet at etablere bilaterale aftalemæssige forbindelser. En betingelse herfor var, at Kroatien overholdt en 'demokratisk adfærdskodeks', men i betragtning af den politiske situation blev det ikke til noget. Dog blev der aftalt autonome handelspræferencer, som kunne fornyes hvert år, og dette sikrede kontinuitet i handelsforbindelserne.

¹ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa- Parlamentet om stabiliserings- og associeringsprocessen for landene i det sydøstlige Europa - Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Forbundsrepublikken Jugoslavien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Albanien. KOM(99) 235 endelig udg. af 26.5.1999.

² Meddelelse fra Kommissionen til Rådet om operationelle konklusioner om EU's stabiliserings- og associeringsproces for landene i det sydøstlige Europa: Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Forbundsrepublikken Jugoslavien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Albanien. KOM(2000) 49 endelig udg. af 2.2.2000.

Der har desuden fundet en løbende dialog sted mellem det kroatiske parlament og Europa-Parlamentet siden 1992 på årlige møder mellem parlamentarikere. Hidtil har der fundet otte møder sted.

I marts 1995 besluttede EF at udvide Phare-bistandsprogrammet til Kroatien og indlede forhandlinger om en handels- og samarbejdsaftale og en transportaftale. Men både bistanden og forhandlingerne blev suspenderet den 7. august 1995 som følge af militæroperationerne i de tidligere FN-sektorer Vest og Nord og Syd, som kastede en skygge over Kroatiens demokratiske status og respekt for retsstaten. Siden 1996 har EF ydet Kroatien en begrænset bistand til flygtninges og fordrevne personers tilbagevenden.

Fra 1996 til 1999 blev forbindelserne med Kroatien udviklet inden for rammerne af den 'regionale tilgang' til Sydøsteuropa³ og yderligere afpudset i konklusionerne af 1997 om konditionalitet. I denne forbindelse blev i det Kommissionens periodiske rapporter om overholdelse af betingelserne konkluderet, at fremskridtet i Kroatien var utilstrækkeligt til at berettige til en opgradering af de bilaterale forbindelser. EU var ikke tilfreds med Kroatiens resultater med hensyn til demokratisering og respekt for demokratiet og retsstaten. De særligt problematiske områder var som følger: fuld respekt for menneskerettighederne, også mindretallets rettigheder, indfrielse af forpligtelser i henhold til Dayton/Erdu-taftalerne, navnlig med hensyn til flygtninges og fordrevnes tilbagevenden og uindskrænket samarbejde med Den Internationale Krigsforbryderdomstol vedrørende det Tidligere Jugoslavien (ICTY), en væsentlig forbedring af det regionale samarbejde og fuldstændig demokratisering af medierne. Kroatien havde fortsat adgang til EF's autonome handelsordning, men adgangen til Phare-bistand og forhandlingerne om aftalemæssige forbindelser forblev suspenderet.

I maj 1999 blev EU's politik over for landene i Sydøsteuropa videreudviklet med 'stabiliserings- og associeringsprocessen'. Det grundlæggende sæt af politiske og økonomiske betingelser og idéen med en glidende tilgang blev opretholdt. Det blev besluttet at yde ekstra bistand på uddannelsesområdet med adgang til Tempus-programmet om de videregående uddannelser og samarbejde med det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut. Desuden blev der afholdt et første uformelt møde som led i den politiske dialog på ministerplan i juli 1999.

Parlaments- og præsidentvalget tidligere i år og resultatet heraf har markeret et vendepunkt i den politiske situation i Kroatien. Der er nu gået en radikal fornyelse af forbindelserne mellem EU og Kroatien i gang. EU har med tilfredshed observeret den nye kroatiske ledelses første skridt og reageret med en udvidelse af den politiske dialog og oprettelse af en rådgivende taskforce EU/Kroatien (CTF). CTF er et blandet teknisk organ, der har til opgave at stille væsentlig sagkundskab og faglig bistand til rådighed for Kroatien på alle områder af fælles interesse med sigte på forberedelse til forhandlinger om aftalemæssige forbindelser. CTF har allerede afholdt to møder, nemlig den 15. februar og den 12. april 2000.

³ Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Forbundsrepublikken Jugoslavien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Albanien.

3. DEN SENESTE ØKONOMISKE OG POLITISKE UDVIKLING I KROATIEN

3.1. Demokratisk proces og institutionel reform

Indsættelsen af den nye politiske ledelse har betydet en vældig forandring på den politiske scene i Kroatien i de seneste måneder. Den kroatiske befolkning har med sin stemme givet udtryk for et stærkt krav om demokratisk forandring.

Den nye regering blev dannet problemløst af en koalition af seks partier, som har et stort flertal i parlamentet og hurtigt har demonstreret, at den ikke blot deler europæiske værdier som demokrati og retsstatsforhold, men hvis største prioritet med hensyn til udenrigspolitiske forbindelser er integration i de europæiske-atlantiske strukturer. Den er med henblik herpå fast besluttet på at tackle de verserende politiske spørgsmål og indlede de nødvendige strukturreformer for at kunne indfri EU's sæt af betingelser.

Med sit krævende program, som blev forelagt parlamentet den 9. februar 2000, har regeringen forpligtet sig til at gennemføre vanskelige og modige reformer til at afhjælpe alle politiske mangler, navnlig hvad angår fuld respekt for menneskerettighederne, også mindretallets rettigheder, demokratisering af medierne, uindskrænket efterlevelse af Dayton/Erdut-aftalerne med særlig henvisning til processen for flygtnings og fordrevnes tilbagevenden, uindskrænket samarbejde med ICTY, bedre forbindelser med nabolandene og særlig en radikal ændring af holdningen over for Bosnien-Hercegovina. Programmet indeholder desuden planer om økonomiske reformer.

Om alle disse spørgsmål er der indledt et udbytterigt samarbejde i den rådgivende taskforce EU/Kroatien. På de to møder, der er afholdt hidtil, har der kunnet nås til enighed om fælles henstillinger om aktuelle politiske mangler og om indgreb til at indfri de forskellige krav. På dette grundlag har den kroatiske regering opstillet detaljerede handlingsprogrammer til en hurtig gennemførelse. Regeringen er allerede på basis af 'tværdepartementale programmer', som den vedtog henholdsvis den 2. marts og 5. maj 2000, begyndt med at realisere disse henstillinger, og der er opnået betydelige fremskridt på vigtige områder.

Kroatisk radio og TV har været udsat for gentagen kritik på området ytringsfrihed. Regeringen har nu forpligtet sig til at tage de nødvendige skridt til at omdanne det kroatiske fjernsyn til en offentlig tjeneste. Der er allerede opnået et vist fremskridt siden drøftelserne af den nye kroatiske fjernsynslov, som snart vil blive forelagt til behandling i Europarådet. Forslaget forventes at blive forelagt parlamentet i begyndelsen af juni. Der er desuden gået arbejde i gang med revision af tele-lovgivningen. Forslaget vil blive færdiggjort efter vedtagelsen af den nye lovgivning for det kroatiske fjernsyn. Der er endvidere udnævnt en ny direktør for det kroatiske fjernsyn, og andet ledende personale er blevet udskiftet. Reformen af den monopolistiske distribution af avis og tidsskrifter er fortsat et kompliceret praktisk og økonomisk spørgsmål, som det vil blive vanskeligere at løse. Der er også arbejde i gang med ændring af straffeloven for at ophæve automatisk retsforfølgning af journalister, som krænker højtstående statsemedsmænds ære og værdighed.

Parlamentet vedtog den 11. maj en række ændringer til de forfatningsretlige bestemmelser om beskyttelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder og om beskyttelse af etniske og nationale samfunds og mindretallets rettigheder. Det blev vedtaget, at disse ændringer kun skulle gælde i en overgangsperiode indtil vedtagelsen ifølge planen af nye alsidige forfatningsretlige bestemmelser på dette område, som skal udarbejdes af en arbejdsgruppe, der skal holde nær kontakt med Europarådet og Venezia-kommissionen for

retlig beskyttelse af demokratiet. Parlamentet vedtog den 11. maj en lov om officielt brug af mindretalsprog og en lov om undervisning på mindretalsprog.

Et andet område af stor betydning er den komplette overholdelse af forpligtelserne i henhold til Dayton/Erdut-aftalerne. De vigtigste anliggender gælder fortsat det uindskrænkede samarbejde med ICTY, gennemførelsen af processen for flygtninges og fordrevnes tilbagevenden og et mere udbredt regionalt samarbejde.

Der er registreret en positiv udvikling med hensyn til samarbejdet med ICTY, som er et politisk følsomt område for Kroatien. Den nye regering er besluttet på et fornyet samarbejde med Domstolen i Haag. Regeringen har foretaget væsentlige omrokeringer i rådet for samarbejde med ICTY, der ledes af vicepremierministeren, og har indledt nyttige diskussioner med ICTY's anklagemyndighed. Det mundede den 14. april ud i en vigtig erklæring om samarbejdet med ICTY, i hvilken Kroatien anerkender ICTY's retlige kompetence vedrørende militæroperationerne "Storm" og "Flash" i 1995 og accepterer at sætte gang i alle undersøgelser af krigsforbrydelser.

Den nye regering har forpligtet sig til at træffe alle nødvendige forholdsregler til en passende gennemførelse af processen for flygtninges tilbagevenden, og hvorvidt den bliver en succes, afhænger naturligvis også af den økonomiske fremtid for de krigsramte områder, hvortil flygtningene vender tilbage. Der blev i begyndelsen af marts nedsat en kommission til gennemførelse af tilbagevendingsprogrammerne med en bred repræsentation på højeste administrative og politiske niveau og internationalt engagement. Regeringen har sammen med UNHCR været aktiv med et program til at lette over 16 000 flygtninges tilbagevenden i nær fremtid. Trods en vis intern modstand er revisionen af lovgivningen efter nogle indledende problemer gået godt i gang. Ændringerne af loven om genopbygning med sigte på at fjerne de diskriminerende bestemmelser blev godkendt af parlamentet ved førstebehandlingen den 27. april og forventes at blive vedtaget snart. Regeringen godkendte den 6. maj et forslag til revision af de diskriminerende bestemmelser i loven om områder af særlig interesse for staten, og parlamentsbehandlingen er undervejs. Regeringen er også indstillet på at overvåge gennemførelsen af lovgivningen og at processen reelt skrider frem. Den agter med henblik herpå at træffe specifikke foranstaltninger til at lette en korrekt gennemførelse på lokalt plan, hvor de faktiske problemer og den reelle modstand findes.

3.2. Økonomisk stabilisering og reform

Med en vellykket stabiliseringsindsats i slutningen af 1993 nåede Kroatien en gennemsnitlig BNP-vækst på over 6% i 1994-97 og en bemærkelsesværdig prisstabilitet. I løbet af 1997 indtraf der en forringelse af den økonomiske situation. Med lønforhøjelser, som ikke helt dækkes af øget produktivitet, faldt eksporten med 7,4% i forhold til det foregående år, medens importen fortsat voksede kraftigt med 14,5%. Dette medførte en forøgelse af underskuddet på de løbende poster fra 5,8% af BNP til 11,6% i 1997 og en kraftig stigning i udlandsgælden fra 23% af BNP i 1996 til 32% af BNP ved udgangen af 1997.

En kombination af solvensproblemer i banksektoren, ophobede betalingsrestancer, en stram pengepolitik, stigende skatter og forhøjelse af de kontrollerede priser sammen med virkningerne af Kosovo-krisen bidrog til det økonomiske tilbageslag, som gjorde sig gældende i sidste kvartal 1998 og fortsatte igennem de tre første kvartaler af 1999. Side om side hermed blev de voksende strukturbetingede problemer en belastning af økonomien. Det økonomiske tilbageslag syntes at være ovre hen imod udgangen af 1999 med en positiv vækst i årets sidste kvartal. Dog anslås BNP i reelle termer at være faldet med 1% i 1999 som

helhed. Økonomien forventes at forblive i bedring i indeværende år: øget eksport, vækst i det private forbrug og i investeringerne forventes at bidrag hertil.

Prisstabiliteten blev i vid udstrækning opretholdt i 1999. Dog førte spekulationsangreb mellem juni 1998 og februar 1999 til en nedskrivning af den kroatiske kuna (HRK) i forhold til euroen med ca. 10%. Valutanedskrivningen og stigningen i priserne på olieprodukter og teletjenester affødte et vist inflationspres hen imod slutningen af 1999.

Kroatien har hidtil kunnet holde budgetunderskuddet inden for rimelige grænser. Dette skjuler imidlertid den underliggende vedvarende vækst i de konsoliderede løbende statsudgifter til et niveau på 52% af BNP i 1998 (hvilket er det højeste blandt landene i Central- og Østeuropa). De indledende resultater af budgettet, som blev revideret i juni 1999, viser et budgetunderskud på 1,7% af BNP, som vil kunne stige til 6,0%, eksklusive privatiseringsindtægter. I fremtiden vil indtægterne af privatisering svinde ind og ophøre, og regeringen vil skulle sætte ind mod en voksende gældsbetjening, betydelige betalingsrestancer og statsgaranteret gæld uden for budgettet.

Budgetstillingen kræver større korrigeringer, for at budgetunderskuddet kan nedbringes væsentligt og på en bæredygtig måde, og for at den offentlige gæld fortsat kan styres på mellemlang sigt. Budgettet for 2000, som blev vedtaget den 23. marts, er et skridt i den rigtige retning, idet der forudses en lille udgiftsindskrænkning i nominelle termer og en omfattende omstrukturering. På mellemlang sigt vil en budgetkonsolidering ikke være mulig uden en større lønnedskæring i den offentlige sektor og en gennemgribende reform af budget-eksterne midler, særlig pensions- og sygesikringsfonde. Med en stramning af finanspolitikken vil pengepolitikken kunne lempes, hvilket sandsynligvis vil stimulere væksten.

Kroatien har et godt industrielt grundlag, en kvalificeret og uddannet arbejdsstyrke og sektorer med et stort potentiel for udvikling, som f.eks. turisme. Kroatiens konkurrenceevne på det europæiske marked kunne forbedres betydeligt gennem sammenhængende og ambitiøse strukturreformer, men mange kroatiske virksomheder har under de nuværende omstændigheder stadig svært ved at konkurrere i en åben økonomi.

I 1991 indledte Kroatien en proces for omdannelse og privatisering af virksomheder, som nu er afsluttet for de fleste virksomheders vedkommende. Elektricitet, olie og transport, særlig jernbanetransport, er områder, hvor store offentlige virksomheder endnu skal privatiseres. Privatiseringsprocessen har taget til efter afslutningen af Kosovo-krisen. I oktober 1999 blev 35% af kapitalen i det kroatiske teleselskab (HT) overtaget af Deutsche Telekom for 850 mio. USD. Endnu 21% vil blive udbudt til offentligheden i år. Den foregående regering tilbød desuden strategiske investorer majoritetsandele i tre banker, og disse transaktioner var alle fuldført i april. Det er vigtigt, at privatiseringen ikke blot fortsættes, men også at forretningskulturen forbedres. Forretningskulturen har lidt under en privatiseringspolitik, som har favoriseret insidere med forbindelser til strategiske investorer. Regeringen bør lægge en privatiseringsstrategi med grundprincipperne og de fremtidige planer på dette område.

Hvad angår finanssektoren, har Kroatien gjort fremskridt med opbygningen af en moderne finanssektor gennem en rehabilitering af banksektoren, oprettelse af penge- og kapitalmarkeder og indførelse af en markedsorienteret lovgivning. Men en finansiel krise, som begyndte i 1997, har i alvorlig grad påvirket banksektorens stabilitet og troværdighed. Siden da har regeringen truffet en række forholdsregler til at styrke banktilsynet og genvinde forbrugernes tillid. Den indskudsgarantiordning, som blev indført i 1998, kræver betydelige ressourcer fra budgettet til at dække tab, og fremtidige konkurser vil kunne udgøre en alvorlig trussel mod budgetlige vægten. Selvom de fire største banker tegner sig for en betydelig del af

markedet, findes der fortsat i banksektoren en lang række meget små banker og regionale banker, og der er behov for en yderligere konsolidering.

Endelig er et større punkt på den nye regerings reformdagsorden at indskrænke selve den offentlige sektor. Staten spiller i Kroatien stadig en meget stor rolle, og de offentlige myndigheder er allestedsnærværende i den økonomiske aktivitet. Den nye regering har erklæret, at den er indstillet på at bringe den gængse praksis med direkte statsindgreb i økonomien og redning af skrantende virksomheder til ophør. Dette positive politiske budskab vil skulle følges op af en sammenhængende og alsidig indsats. En forbedring af retssystemet, navnlig med hensyn til håndhævelse af konkursprocedurerne, ville være et første positivt tegn på myndighedernes virkelige ønske om at gå videre med omstillingen af Kroatien til en moderne markedsøkonomi.

Den nye regering står med en arv, der er kendetegnet af store strukturelle problemer og en tydelig isolation af det økonomiske system. Myndighederne vil skulle opstille en alsidig og troværdig reformdagsorden, som kan tiltrække støtte fra IMF og Verdensbanken. Dette er nødvendigt for at genskabe tilliden i verdenssamfundet, som er smuldret væk i de seneste år. En tilbagevenden til en bæredygtig økonomisk vækst og jobskabelse er desuden en forudsætning for, at Kroatien fortsat kan nyde godt af den i øjeblikket favorable kreditvurdering på de internationale kapitalmarkeder og tiltrække udenlandske direkte investeringer, særlig investering i nye fabriksanlæg.

4. PARAMETRE FOR EN STABILISERINGS- OG ASSOCIERINGSAFTALE

Under hensyntagen til de fremskridt, der er gjort, og de nødvendige reformer med berøring til ovenfor nævnte politiske og økonomiske aspekter afhænger udsigten til en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale med Kroatien af landets evne til at opfylde forpligtelserne i henhold til denne nye type aftalemæssige forbindelser.

4.1. Politisk dialog

Der blev i juli 1999 indledt en uformel politisk dialog til trods for, at der ikke forelå noget formelt grundlag for en bilateral politisk dialog mellem EU og Kroatien. Siden parlaments- og præsidentvalget er de officielle kontakter blevet væsentligt udvidet, navnlig i form af ministerbesøg. EU og Kroatien synes hurtigt at være nået til udbredt enighed om regionale og internationale spørgsmål. Særlig Kroatien erkender og accepterer sin vigtige rolle i stabiliseringen af regionen.

Det vil blive et centralt element at give den politiske dialog mellem EU og Kroatien fast form og at forbedre den inden for rammerne af en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale og at udvikle en supplerende regional form for politisk dialog.

4.2. Regionalt samarbejde

Forbedring og befæstelse af det regionale samarbejde er en vigtig stabiliseringsfaktor i regionen. Kroatien søger en normalisering af de politiske forbindelser med det vestlige Balkan og har gode forbindelser med alle de andre central- og østeuropæiske lande, som Kroatien aktivt søger at knytte stærkere handelsforbindelser med. Den nye politiske ledelse synes at have accepteret landets naturlige forbindelser med dets sydlige naboer og er stærkt engageret i et samarbejde om stabilisering af regionen på lang sigt. Præsidentens og udenrigsministerens tidligere besøg i Slovenien, Bosnien-Hercegovina og Den Tidligere

Jugoslaviske Republik Makedonien vidner om bestræbelserne på at forbedre forbindelserne og at finde forhandlingsløsninger på verserende bilaterale spørgsmål.

Forbedring af forbindelserne med Bosnien-Hercegovina er en meget betydeligt udvikling i den nye kroatisk udenrigspolitik. Den nye regering er indstillet på at placere forbindelserne med Bosnien-Hercegovina på det rette grundlag og støtte Bosnien-Hercegovinas territoriale integritet og suverænitet samt bidrage til at styrke landets centrale institutioner på linje med Dayton-forpligtelserne. Under hensyntagen til de nære forbindelser mellem Kroatien og de bosniske kroater er den nye regering begyndt at føre en åben politik over for Bosnien-Hercegovina i politisk, økonomisk, finansiel og kulturel henseende, hvilket det nyligt vedtagne budget afspejler. Samarbejdet med Republika Srpska er specielt blevet forbedret, navnlig med hensyn til flygtninges tilbagevenden (jf. fælleserklæring fra minister Picula og premierminister Dodik om flygtninges tilbagevenden i begge retninger). Der forventes også fremskridt i forbindelse med færdiggørelsen og ratificeringen af bilaterale aftaler, heriblandt en om dobbelt statsborgerskab og om statsgrænser. Der blev den 6. maj indgået en aftale mellem Kroatien og Føderationen i Bosnien-Hercegovina om finansiel bistand til Føderationen i Bosnien-Hercegovina og forbundsforsvarsministeriet.

De bilaterale forbindelser mellem Kroatien og Slovenien er også i bedring, omend nogle uløste spørgsmål lægger hindringer i vejen, bl.a. grænsespørgsmål, ejerskab til Krsko-kernekræfterværket og Ljubljanska Bankas gæld. De to lande har aftalt en tidsplan for løsning af de verserende problemer.

Af indlysende grunde er der ikke sket nogen større udvikling i de bilaterale forbindelser med Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, men Kroatien har på den anden side gode forbindelser med Montenegro.

Der er taget positive skridt inden for rammerne af stabilitetspagten for Sydøsteuropa, hvor Kroatien har spillet en aktiv og samarbejdsvillig rolle med sigte på en udvikling af det adriatisk-ioniske initiativ.

Disse udviklinger danner et godt grundlag for at befordre det regionale samarbejde gennem den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftale.

4.3. Handel med varer

Handelsforbindelserne mellem Kroatien og EF bygger på de autonome handelspræferencer (Rådets forordning (EF) nr. 6/2000 af 17. december 1999⁴). Tekstilvarer med oprindelse i Kroatien kan indføres i Fællesskabet uden told og afgifter med tilsvarende virkning og i ubegrænsede mængder. Der gælder dog kvantitative lofter for de tekstilvarer, der er opført i bilag III B til forordning (EF) nr. 517/94⁵, ændret ved forordning (EF) nr. 7/2000⁶.

⁴ Rådets forordning (EF) nr. 6/2000 af 17. december 1999 om ordningen for indførelse i Fællesskabet af produkter med oprindelse i Republikken Bosnien-Hercegovina og Republikken Kroatien og om indførelse af vin med oprindelse i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Republikken Slovenien. EFT L 2 af 5.1.2000, s. 1.

⁵ Rådets forordning (EF) nr. 517/94 af 7. marts 1994 om den fælles ordning for indførelse af tekstilvarer fra en række tredjelands, som ikke er omfattet af bilaterale aftaler, protokoller eller andre arrangementer eller af andre specifikke fællesskabsregler for indførelse. EFT L 67 af 10.3.1994, s. 1.

⁶ Rådets forordning (EF) nr. 7/2000 af 21. december 1999 om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 517/94 om den fælles ordning for indførelse af tekstilvarer fra en række tredjelands, som ikke er omfattet

I værdihenseende udgjorde EU's eksport til Kroatien i 1998 og 1999 henholdsvis 4,4 mia. ECU og 4,0 mia. EUR. I samme periode anslås den kroatiske eksport til EU til henholdsvis 1,8 mia. ECU og 1,9 mia. EUR. Den kroatiske eksport er meget større end de andre vestbalkanlandes, men den er slående meget mindre end eksporten fra andre nabolande, f.eks. Bulgarien, Rumænien og især Slovenien. Procentvis tegnede EU-eksporten til Kroatien - i samme periode - sig for ca. 0,6% af den samlede EU-eksport til resten af verden, medens den kroatiske eksport til EU repræsenterede 0,25% af den samlede EU-import fra resten af verden. I begge år har EU haft et klart handelsoverskud over for Kroatien på henholdsvis 2,9 mia. ECU og 2,07 mia. EUR.

EU tegner sig for 48,8% af landets eksport og 56,6% af dets import (1999). I betragtning af de seneste politiske forandringer og de hidtidige fremskridt bør der overvejes en asymmetrisk yderligere åbning af EU-markedet og det kroatiske marked til sidstnævntes fordel med sigte på oprettelse af et frihandelsområde ved udløbet af en overgangsperiode (i forhandlingsdirektiverne vedrørende en stabiliserings- og associeringsaftale med Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien blev det foreslået, at overgangsperioden skulle være på 10 år). Hvad angår Kroatien, vil de strukturreformer, der nu gennemføres, bidrage til at styrke landets konkurrenceevne, når det planlagte frihandelsområde engang bliver en realitet. Al bilateral handel og alle sektorer, såvel industrivarer som landbrugsprodukter, skal ifølge GATT-artikel XXIV indgå i arrangementet. Desuden bør landet gradvis omfattes af den paneuropæiske diagonale kumulation af oprindelsesregler, hvorved en yderligere udvidelse af samhandelen gøres mulig.

En hurtig tiltrædelse af WTO er fortsat et vigtigt politisk mål. Den ses som en integrerende del af de økonomiske reformer, som Kroatien udfolder med henblik på at åbne og modernisere sin økonomi. EF støtter stærkt en hurtig afslutning af forhandlingerne og håber, at Kroatien kan blive medlem af WTO i meget nær fremtid.

Siden forhandlingerne om medlemskab af WTO blev indledt for seks et halvt år siden, er forhandlingerne afsluttet for alle sektorer, med undtagelse af det audiovisuelle område. Under forhandlingerne accepterede Kroatien at gennemføre alle WTO-aftalerne ved tiltrædelsen og har givet tilsagn om at ville nedsætte sin told på indførte varer til et niveau, der ligger nært det, som mange OECD-lande anvender. Kroatien vil samtidig med sin tiltrædelse af WTO liberalisere sit marked for tjenesteydelser.

Kroatien støtter desuden aktivt et udvidet regionalt samarbejde bl.a. gennem frihandelsaftaler. Kroatien har i øjeblikket frihandelsaftaler med Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Slovenien, forhandlingerne med Ungarn er langt fremme, og Kroatien agter snarest at indlede forhandlinger med de andre CEFTA-lande, de baltiske stater, Israel, Tyrkiet og EFTA-landene.

På baggrund af den nuværende situation skulle Kroatien være i stand til at forhandle om alle handelsbestemmelserne i en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale, forudsat at den yderligere liberalisering af landets handelsordning gennemføres ordentligt, således at det kan opfylde de fremtidige forpligtelser.

af bilaterale aftaler, protokoller eller andre arrangementer eller af andre specifikke fællesskabsregler for indførsel. EFT L 2 af 5.1.2000, s. 51.

4.3.1. *Industri*

Industriprodukter repræsenterer størstedelen af Kroatiens handel og er omfattet af EF's autonome handelspræferencer, hvorefter kroatiske industrivarer i vid udstrækning har fri adgang til EU-markedet. Den vigtigste eksport er kemikalier, tekstilvarer og skibsbygning. Den vigtigste import udgøres af maskiner og elektrisk udstyr, mekanisk materiel og kemikalier (se bilag).

4.3.2. *Landbrug og fiskeri*

Landbruget og fiskeriet bidrager med ca. 9% til Kroatiens BNP og beskæftiger omkring 13% af befolkningen. Sektoren er stadig ret beskyttet, med lav konkurrenceevne og høje priser. Importen fra EU repræsenterer under 50% af den samlede landbrugsimport, medens eksporten til EU repræsenterer ca. 10% af den samlede landbrugseksport. Handelsbalancen for landbrugsprodukter er i vid udstrækning positiv for EU.

Handelen med EF reguleres i øjeblikket ved Rådets forordning (EF) nr. 6/2000, som indeholder bestemmelse om ensidige indrømmelser vedrørende landbrugsprodukter, fortrinsvis i sektorer som vin, tobak, frugt og grøntsager med oprindelse i Kroatien. Mange af præferencerne repræsenterer toldfri adgang, med eller uden kvantitative lofter. Den nugældende handelsordning indeholder ingen indrømmelser på fiskeriområdet, skønt fiskerivarer er omfattet af GSP-ordningen.

I betragtning af omfanget af handelen med landbrugsprodukter, markedernes særlige følsomhed, Fællesskabets fælles landbrugspolitik og landbrugets stilling i landets økonomi bør der med sigte på en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale overvejes en yderligere handelsliberalisering. En eventuel oprettelse af et frihandelsområde bør fra starten indebære en gradvis liberalisering af handelen med landbrugsvarer. Man skal i den forbindelse gå ud fra en realistisk vurdering af produktions- og handelspotentielt samt kapaciteten til en udvidelse med en indledende asymmetri til Kroatiens fordel som omhandlet i Det Europæiske Råds konklusioner fra Lissabon om Vestbalkan. På længere sigt vil også Kroatien skulle arbejde mod en liberalisering. Det skal bemærkes, at Kroatien allerede under forhandlingerne om tiltrædelse af WTO har accepteret at reducere toldbeskyttelsen med ca. 30%, at nedsætte nogle toldsats betydeligt og at afstå fra at anvende eksportsubsidier. En vin- og spiritusaftale kunne tage form af en tillægsprotokol til stabiliserings- og associeringsaftalen, da forhandlingerne herom er forbundet med et specifikt mandat fra Rådets side af 29. april 1996.

4.4. Tjenesteydelser, etablering

Kroatien har for nylig som led i forhandlingerne om tiltrædelse af WTO og med henblik på en tilnærmelse til EF-lovgivningen påtaget sig at liberalisere handelen med tjenesteydelser. Dog kræves der endnu en stor indsats for at forbedre privatiseringsprocessen og arbejdet med opbygning af institutioner. I den finansielle sektor er privatisering af større statsejede banker og forsikringsselskaber i gang.

Kroatien har opgivet reguleringskravene vedrørende udenlandske investeringer. Udenlandske virksomheders adgang til det kroatiske marked er blevet liberaliseret ved indrømmelse af national behandling til udenlandske investorer. I henhold til den kroatiske selskabslovgivning er der ingen forskel i reguleringshenseende mellem indenlandske og udenlandske investorer, hvad angår udøvelsen af deres forretningsvirksomhed. Ifølge den nye banklov (1998) kan udenlandske banker etablere sig under forudsætning af gensidighed, men udenlandske

virksomheder kan endnu ikke oprette afdelinger. Der forekommer dog stadig nogle praktiske problemer med korrekt anvendelse af den eksisterende lovgivning.

Inden for selskabs- og regnskabslovgivning er tilnærmelsen til Fællesskabets regelværk allerede begyndt, og en række relevante institutioner er allerede trådt i funktion. Der er sat arbejde i gang med harmonisering af regnskabsbestemmelserne med de internationale regnskabsstandarder og de relevante EF-direktiver. Der kræves dog stadig et større fremskridt. På visse områder som f.eks. databeskyttelse findes der endnu ingen lovgivning.

Kroatien bør ansøres til en yderligere udvikling af sit finansielle marked og privatiseringen af banksystemet. Landet bør arbejde på at gøre banksystemet mere solidt og forbedre sin administrative kapacitet til effektivt at varetage tilsynsopgaver i den finansielle sektor (bank- og forsikringsvirksomhed, investeringstjenesteydelser).

Denne udvikling har banet vejen for et samarbejde om disse vigtige sektorer inden for rammerne af en stabiliserings- og associeringsaftale. Der forudses ingen større problemer i forhandlingerne, og hvis Kroatien fortsætter harmoniseringen af sin lovgivning og praksis, skulle det være i stand til at indfri sine fremtidige forpligtelser.

4.5. Løbende betalinger og kapitalbevægelser

Kroatien har allerede liberaliseret de løbende betalinger i overensstemmelse med artikel VIII i IMF-aftalen og burde i udsigten til en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale ikke få problemer med forpligtelser i forbindelse med fri løbende betalinger.

Kroatien anvender stadig mange restriktioner for kapitalbevægelserne. Med hensyn til udenlandske investeringer er valutakontrollen i forbindelse med direkte investeringer allerede afskaffet (også hvad angår hjemtagelse af overskud og investeret kapital) og med mindre undtagelser også for porteføljeinvesteringer. Der består dog stadig restriktioner for udlændinges erhvervelse af fast ejendom, også udenlandske virksomheder. Der findes også restriktioner både for virksomheders etablering i Kroatien og allerede etablerede virksomheders drift. De har f.eks. problemer med at opnå tilladelse til at erhverve den for forretningen nødvendige faste ejendom og med at ansætte nøglepersonale fra udlandet. En forpligtelse til at afskaffe disse restriktioner som led i en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale vil kunne hjælpe Kroatien til at udforme lovgivning og institutioner, der er nødvendige i forbindelse med erhvervsudøvelse.

4.6. Tilnærmelse af lovgivning

Kroatien har siden 1999 arbejdet hårdt på at harmonisere sin lovgivning med Fællesskabets. I september 1999 vedtog den kroatiske regering en handlingsplan for europæisk integration, som er det første forsøg på at skabe et helhedsbillede af den kroatiske lovgivningssituation, særlig i relation til kravene ved EU-integration. Kroatien har desuden siden 1998 haft et kontor for europæisk integration, som i den nye regering er blevet omdannet til ministerium.

4.6.1. Tekniske standarder og certificering

Kroatien har allerede indledt processen med tilpasning af tekniske standarder og certificering med vedtagelse af lovgivning for fastlæggelse af tekniske forskrifter, standarder og overensstemmelsesvurderingsprocedurer. Statskontoret for standardisering og måling er tilknyttet medlem af CEN, CENELEC og ETSI. Lovgivningen er dog ikke helt på linje med det europæiske system, og tilnærmelsesprocessen befinder sig tilsyneladende i sin begyndelsesfase og vil skulle fremskyndes. Processen lider også under, at erhvervslivet ikke

er tilstrækkeligt involveret på certificeringsområdet.
EF har ikke tilbudt samarbejde eller faglig bistand på dette område.

Kroatien vil således skulle lægge en strategi for yderligere harmonisering med fokus på lovgivning, øget institutionel kapacitet og erhvervslivets stilling og inddragelse, hvorved ansvaret kan udstikkes for udstedelse af 'væsentlige krav', og der kan sikres funktionel uafhængighed mellem regulering, standardisering, akkreditering og certificering. Der er stadig behov for en stor indsats i udsigten til en stabiliserings- og associeringsaftale, som skal indeholde visse bestemmelser om samarbejde på dette område, herunder gennemførelse af TBT-aftalen og deltagelse i internationale standardiseringsorganisationer.

4.6.2. Konkurrence og statsstøtte

Kroatien har vedtaget en ny lov om beskyttelse af markedskonkurrence, der er inspireret af den europæiske lovgivning. Der er nu gået arbejde i gang med en yderligere harmonisering af lovgivningen. Der er siden blevet oprettet en uafhængig konkurrencemyndighed, kontoret for beskyttelse af markedskonkurrence, der er direkte ansvarlig over for det kroatiske parlament og har beføjelser med hensyn til kontrol af aftaler, misbrug af monopolstilling eller dominerende markedsstilling og kontrol med koncentrationer. Der vil blive behov for at forbedre håndhævelsen af denne lovgivning og for at sikre, at den anvendes i sin helhed af alle erhvervsdrivende.

Med hensyn til statsstøttepolitikken findes der ingen regulerende lovgivning, og der berettes endnu om stærk intervention fra økonomiministeriets side i rehabilitering og omstrukturering af visse virksomheder. Efter undtagelsestilstanden i krigsperioden er den kroatiske regering nu igen rede til reform af statsstøttesystemet og vil gradvis afpasse det efter Fællesskabets regelværk. De første skridt forventes i løbet af indeværende år med indførelse af et system med horisontale foranstaltninger, der skal gælde for alle sektorer og virksomheder.

Der er ikke hidtil ydet nogen bistand i denne sektor. Den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftalen vil skulle indeholde bestemmelse om samarbejde om disse sektorer. Med henblik herpå vil Kroatien skulle fortsætte med implementeringen af konkurrencepolitikken og gøre store fremskridt på statsstøtteområdet.

4.6.3. Offentlige indkøb

De grundlæggende regler og procedurer for indkøb af varer, tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder er lovfæstede. Lovgivningen gælder for alle offentlige forvaltningsinstanser, herunder lokale myndigheder og retlige enheder, der bruger budgetgarantier og offentlige ressourcer. I loven overtages kun til dels EF-lovgivningen på dette område, og der er derfor behov for en yderligere tilnærmelse. De eksisterende bestemmelser om national præference vil med tiden skulle afskaffes. Departementet for indkøb og datamatisering i finansministeriet er den kompetente myndighed med hensyn til tilsyn med og overvågning af indkøbsprocedurerne. Kroatien er observatør i WTO-aftalen om offentlige indkøb.

Kroatien vil skulle påtage sig yderligere harmoniseringsbestrebelselser for at kunne indfri forpligtelserne i henhold til en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale.

4.6.4. Intellectuelle, industrielle og kommercielle ejendomsrettigheder

Kroatien vedtog for nylig (1999) en lang række lovgivningsforanstaltninger på dette område, som efter sigende er forenelige med WTO/TRIPS-bestemmelserne og i varierende grad med de tilsvarende EF-direktiver og den europæiske patentkonvention. I 2000 vil kontoret for

intellektuel ejendomsret, der blev oprettet i 1991, foretage en sammenlignende undersøgelse og fastslå, hvilke ændringer der er nødvendige af hensyn til fuldstændig forenelighed med Fællesskabets regelværk.

Kroatien har gjort en stor indsats på dette område og bør opmuntres til at fortsætte arbejdet for at sikre et niveau for beskyttelse af intellektuel ejendomsret svarende til det, der gælder i EF, sammen med effektive midler til at håndhæve sådanne rettigheder. Kroatien bør også opfordres til at blive part i internationale konventioner om intellektuel ejendomsret, som det endnu ikke er part i.

4.6.5. Telekommunikation og informationssamfundet

Med hensyn til elektronisk kommunikationsinfrastruktur er fasttelefonnettet i Kroatien nu næsten fuldstændig digitaliseret, og 34 ud af 100 indbyggere har telefon, hvilket er højt sammenlignet med andre lande i regionen. Der må træffes forholdsregler til at øge investeringerne i mobiltelefoni og internetservice for dermed at øge indtrængningsgraden. Nogle indledende vigtige foranstaltninger til at skabe forenelighed med Fællesskabets regelværk blev truffet i juni 1999 med den nye telelov. Yderligere ændringer af denne lov er nu under vejs i forbindelse med demokratiseringen af medierne. Der er planlagt en fuldstændig liberalisering den 1. januar 2003. Den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftalen skal hjælpe til at fortsætte denne harmoniseringsproces.

For informationssamfundets vedkommende halter Kroatien bagud med hensyn til brug af informationssamfundets tjenesteydelser, hvilket indtrængningsgraden for PC'er vidner om. Kroatien bør derfor ansøres til at sætte sig specifikke mål, der er forenelige med de disponible ressourcer, for at gøre fremskridt på dette område.

Der forventes ingen større problemer i de fremtidige forhandlinger om en stabiliserings- og associeringsaftale og de dermed forbundne forpligtelser.

4.6.6. Forbrugerbeskyttelse

Den bestående lovgivning om forbrugerbeskyttelse er ret fragmenteret. Forbrugernes rettigheder på forskellige områder fremgår kun indirekte af flere retsakter, og retsmidlerne er uegnede i forhold til EF-standarderne. En lov om forbrugerbeskyttelse, der skal ses som begyndelsen af en harmonisering med Fællesskabets regelværk, er under udarbejdelse og forventes at træde i kraft i løbet af 2000.

Et samarbejde på dette område på basis af den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftale vil blive vigtigt for at støtte Kroatiens bestræbelser på at afstemme sine standarder for forbrugerbeskyttelse efter Fællesskabets. Der bør opnås en effektiv beskyttelse af forbrugeren for at sikre, at markedøkonomien fungerer godt, og denne beskyttelse afhænger af, at der opbygges administrative strukturer til markedstilsyn og lovhåndhævelse på området. Til dato findes der ikke noget specifikt organ i Kroatien til at beskytte forbrugerne.

Kroatien vil blive opfordret til at gøre den nødvendige indsats til hurtigt at udforme en aktiv forbrugerbeskyttelsespolitik, at harmonisere sin lovgivning med den i EF gældende og at sikre en effektiv retsbeskyttelse af forbrugerne for at forbedre sikkerheden ved og kvaliteten af forbrugsgoder og forbrugerens økonomiske situation.

4.6.7. Arbejdsmarkedslovgivning og ligestilling af mænd og kvinder

Den kroatiske regering er indstillet på at skabe grundlaget for et nationalt beskæftigelsesprogram. Arbejdsløsheden har nået et rekordniveau på 21,6%, som er ulige fordelt ud over landet med den laveste sats på 9% i Zagreb og den højeste på over 37% i Vukovar-Sirmium (i det østlige Kroatien), og forskellige indikatorer antyder, at der ikke kan forventes nogen nedgang i nær fremtid. Forhandlingerne om ændringen af arbejdsloven er gået i gang.

Ifølge oplysninger fra de kroatiske myndigheder er ligestilling mellem mænd og kvinder nedfældet i den kroatiske forfatning, og Kroatien deltager i nogle af de grundlæggende internationale retsinstrumenter for eliminering af diskrimination mod kvinder. Med henblik på gennemførelse af handlingsprogrammet, der blev fastlagt på verdenskonferencen om kvinder i 1995, har Kroatien tillige udformet en alsidig national politik for fremme af kvindernes stilling. Til systematisk overvågning og fremme af ligestilling mellem kønnene nedsatte den kroatiske regering i 1996 en statskommission for ligestillingsspørgsmål, hvis formandskab føres af vicepremierministeren. Der arbejdes på at iværksætte en aktiv politik for fremme af kvinders inddragelse i det offentlige og politiske liv. Civilsamfundet er til fulde inddraget.

Kroatien burde ikke få større problemer med at forhandle om passende bestemmelser i en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale på området arbejdsvilkår, social sikring og ligestilling.

4.7. Retlige og indre anliggender

De første bilaterale kontakter blev indledt for nyligt med det kroatiske justits- og indenrigsministerium til behandling af forskellige områder vedrørende retsvæsen, politi, asyl, ydre grænser, migration, organiseret kriminalitet, korrupsion og narkotika.

På domstolsområdet har Kroatien flere almindelige problemer med berøring til dommeres kvalifikationer/uddannelse, manglende ekspertise/personale til udarbejdelse af lovgivning og mangel på kvalificerede menneskelige ressourcer i politiet.

Kroatien har endnu ikke nogen specifik asylovgivning og har fortsat grænseoverensstemmelser. Endvidere er konfiskering af udbytte af organiseret kriminalitet ikke mulig, der findes ikke nogen udtømmende juridisk definition af korrupsion og ingen retsbestemmelser vedrørende prækursorer. Kroatien er transitland for ulovlige migranter.

Kroatien er begyndt at angribe mange af disse spørgsmål. Samarbejdet med EF er netop startet med et første projekt vedrørende retsvæsenet, og det vil blive udvidet. Stabiliserings- og associeringsaftalen burde blive et nyttigt juridisk grundlag for et udvidet samarbejde på området retlige og indre anliggender, omend Kroatien endnu skal gøre en større indsats for at kunne indfri forpligtelserne i henhold til en sådan aftale.

4.8. Økonomisk og finansielt samarbejde

EF's samlede bistand til Kroatien siden 1991 udgør 349 mio. EUR. I den første periode (1991-95) modtog Kroatien kun humanitær bistand og bistand til demokratisering. Den samlede humanitære bistand indtil marts 2000, hvor ECHO endelig trak sig ud af Kroatien, var på 293,80 mio. EUR. Bistanden til demokratisering på omkring 3 mio. EUR gik til nationale kroatiske projekter, idet Kroatien også deltog i nogle regionale projekter. De uafhængige medier modtog et yderligere beløb på 3,5 mio. EUR.

Siden 1996 har Kroatien modtaget 47 mio. EUR i bistand i henhold til Obnova-programmet

for genopbygning af det tidligere Jugoslavien. Bistanden har navnlig været rettet mod genopbygning og bæredygtig tilbagevenden af flygtninge og fordrevne. I 1998 og 1999 blev der ydet særlig bistand til minerydning (1,5 mio. EUR). I det akademiske år 2000-01 vil Kroatien desuden få adgang til Tempus-programmet.

2000-programmet omfatter fortsat støtte til processen for flygtnings tilbagevenden med tillige faglig bistand og støtte til SMV'er.

Kommissionen har netop vedtaget et forslag om genoptagelse af Den Europæiske Investeringsbanks aktiviteter i Kroatien. Forslaget er i øjeblikket til behandling i Rådet.

Med et nyt retsgrundlag for bistand til landene i det sydøstlige Europa, som skal træde i stedet for de tidligere finansielle instrumenter, vil det ikke længere blive nødvendigt at ophæve suspensionen af Phare for Kroatiens vedkommende. Kroatien vil blive omfattet af det nye bistandsprogram, som Kommissionen vedtog den 10. maj 2000 og foreslog Rådet. I henhold til dette nye program vil bistanden til Kroatien i væsentlig grad skulle nyfokuseres i retning af det alsidige samarbejde inden for rammerne af fremtidig stabiliserings- og associeringsaftalen.

4.8.1. Statistikker

Det statistiske system i Kroatien er blevet tilnærmet det europæiske statistiske system (ESS), og Kroatiens centrale statistiske kontor har deltaget som observatør under drøftelserne om forbedring af de statistiske metoder, omend dette siden 1995 er sket uden for strukturerede samarbejdsrammer. Det er i stand til at foretage statistiske undersøgelser og behandle resultaterne heraf i overensstemmelse med EF-kravene, og det vil kunne anvende EF-standarderne, hvis den relevante knowhow overføres til det.

Der blev i 1997 vedtaget en lov om statistikker, som allerede indeholder nogle grundregler om databeskyttelse og fortrolighed, som dog skal styrkes. Nationalregnskaberne opstilles efter det europæiske nationalregnskabssystem (ESA 95), men der er stadig behov for visse forbedringer.

Blandt de prioriterede områder i Kroatien, der skal udvikles, kan nævnes statistisk infrastruktur med oprettelse af statistiske registre (erhvervsregister, civilt register, landbrugsregister og register over territoriale enheder) og overtagelse af europæiske klassifikationer og nomenklaturer (den kombinerede nomenklatur). Forbrugerprisindekserne vil skulle harmoniseres med EF-standarderne. I enhver plan om den fremtidige nedlæggelse af betalingskontoret (ZOP) skal der tages hensyn til overførsel af statistiske beføjelser. Den sidste folketælling blev foretaget i 1991, og det anbefales i EU- og FN-henstillinger, at der foretages en ny folketælling næste år, da der i mellemtiden er indtruffet store ændringer i den etniske fordeling og en tilstrømning af et ukendt antal flygtninge og internt fordrevne.

Samarbejdet på dette område bør styrkes inden for rammerne af en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale.

4.8.2. Industri og små og mellemstore virksomheder

Til trods for de kroatiske myndigheders bestræbelser hidtil er en udvikling af den private sektor i Kroatien stadig meget problematisk. Den kroatiske regering vedtog i 1999 en række langsigtede foranstaltninger og aktiviteter med sigte på at fremme private erhvervsdrivendes virksomhed, særlig små virksomheder, som er af stor betydning for den økonomiske omstrukturering og jobskabelsen.

Der er opnået nogle positive resultater med SMV'er, men der findes endnu mange hindringer, som udgør en belastning af virksomhedernes forretningsaktiviteter og deres videre udvikling, navnlig udbredt mangel på likviditet, problemer med finansieringsinstitutionerne, mangel på passende institutionel støtte til virksomhederne, mangel på managementkvalifikationer. Kroatien vil fortsat skulle gøre fremskridt med politikken for udvikling af den private sektor. Den kroatiske regering er i færd med at fastlægge en ny strategi til at sætte ny gang i erhvervsudviklingen gennem bedre opbakning af igangsættervirksomhed og yderligere finansiell støtte og gennem faglig bistand og uddannelse, støtte af økonomisk infrastruktur og teknologisk udvikling og tilpasning af lovgivningen til erhvervslivets specifikke behov.

Hvad angår industrien, er en af de største opgaver for den kroatiske regering rehabiliteringen af skibsbygningssektoren og spørgsmålet om privatisering af skibsværfter. Forældet teknologi, høje faste omkostninger osv. har haft negative finansielle virkninger. Da sektoren er af stor betydning for den kroatiske økonomi, agter regeringen at styrke industriens konkurrenceevne gennem omstrukturering, modernisering og privatisering, stabile finansieringsressourcer samt subsidier. Også turisme er af meget stor betydning, og der er planlagt en gennemgribende omstrukturering som et vigtigt middel til at puste nyt liv i den kroatiske økonomi.

Det bilaterale samarbejde på dette område har været ret begrænset. Et udvidet samarbejde i disse sektorer af særlig betydning for den kroatiske økonomi vil blive af stor betydning og skal indgå i en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale.

4.8.3. Told og beskatning

Kroatien har taget et første større skridt til harmonisering med EF's toldlovgivning med vedtagelsen af en ny toldlov, der trådte i kraft i januar 2000. Regeringen arbejder nu på at færdiggøre en ny toldtariflovgivning. EF har samarbejdet med Kroatien på toldområdet inden for rammerne af EF's toldbistandsmission (CAM-ES) og har støttet OSCE-missionen i 1998 og 1999 i den kroatiske Donau-region i Østslavonien, Baranja og Vest-Sirmium.

Med hensyn til beskatning kan der berettes om en vis form for tilnærmelse til EF-kravene. Det vigtigste anliggende i den forbindelse er indførelse af moms den 1. januar 1998. Den kroatiske regering planlægger under IMF-vejledning en omfattende skattereform inden for de generelle rammer for strukturelle økonomiske reformer.

Kroatien har kapaciteten til et udvidet samarbejde på disse områder, som skal foregå inden for rammerne af en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale.

4.8.4. Uddannelse

Kroatien afsætter i øjeblikket 4,2% af sit BNP til uddannelse og erhvervsuddannelse. Strukturen i uddannelsessystemet er overleveret fra både det østrigsk-ungarske rige og den tidligere Forbundsrepublik Jugoslaviens socialistiske system. Skolesystemet er fortsat centralt styret og meget akademisk med meget høje akademiske standarder.

Loven om de videregående uddannelser af 1996, som regulerer organisationen af institutionerne for de videregående uddannelser, har betydet en udskillelse af universitetsstudier fra kortere erhvervsorienterede studier på nyligt etablerede tekniske centralskoler og på institutioner for højere erhvervsuddannelse. Erhvervsskolerne er stærkt specialiseret. Kvalitetsvurdering og -sikring er en opgave for det nationale råd for videregående uddannelser, et uafhængigt organ, der udpeges direkte af parlamentet.

Der er klart behov for en delvis centralisering af uddannelsessystemet, udformning af et bredere markedsorienteret uddannelsesprogram for erhvervsskoler og uddannelse af lærere og ledelse.

Med hensyn til ledelse af universiteter og udformning af læseplaner, skal managementkapaciteten i administrationen, de finansielle og internationale forbindelser udbygges videre tillige med de kroatiske højere uddannelsesinstitutioners evne til at samarbejde nært med virksomheder inden for teknologioverførsel og udvikling af menneskelige ressourcer. Standarden inden for uddannelse i naturvidenskab og ingeniørvidenskab er ret høj, medens den fortsatte reformindsats rettes mod uddannelsesprogrammer og personaleuddannelse, særlig inden for samfundsvidenskab og statskundskab og humaniora.

Efter opfordring fra Rådet (almindelige anliggender den 21.-22. juni 1999) til Kommissionen om at tage de nødvendige skridt til at åbne Tempus-programmet og aktiviteterne på Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut for Kroatien er samarbejdet på dette felt blevet genoptaget.

Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut har inden for rammerne af arbejdsprogram II i stabilitetspagten gennemført en række aktiviteter til støtte af erhvervsuddannelse.

Kroatien er desuden i gang med at blive genoptaget i Tempus-programmet for de videregående uddannelser i 2000. Blandt Tempus-programmets prioriteter kan nævnes reform af universitetsadministration og finansforvaltning, styrkelse af de internationale forbindelseskontorer, fremme af teknologioverførsel, institutionsopbygning med henblik på reform af den offentlige forvaltning og udvikling af civilsamfundet samt udformning af uddannelsesprogrammer inden for samfundsvidenskab og statskundskab, europæisk ret, europæiske studier og læreruddannelse.

Der vil officielt blive oprettet et Tempus-kontor i ministeriet for videnskab og teknologi ved udgangen af 2000 til at træffe forberedelser til næste udvælgelsesrunde. Kroatiens højere uddannelsesinstitutioner forventes på grund af deres regionale betydning at yde et positivt bidrag til navnlig multilandesamarbejdet under Tempus.

Kroatien deltager også aktivt i stabilitetspagtens taskforce for uddannelse og ungdomsanliggender (Graz-processen), der er oprettet i henhold til arbejdsplan I.

Samarbejdet på dette område bør forbedres som led i den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftale. Der forudses ingen større problemer.

4.8.5. Kultur og det audiovisuelle område

Der er også opbygget et samarbejde med Kroatien på det audiovisuelle område under forhandlingerne om landets tiltrædelse af WTO. I denne forbindelse vil Kroatiens tilsagn betyde, at landet er i stand til at overtage og anvende EF-standarder.

4.8.6. Transport

Kroatien er et vigtigt transitland for EF-transport ad landevej, med jernbane og kombineret transport, som indvirker på det indre markeds funktion. I februar 1995 blev der udstedt forhandlingsdirektiver vedrørende en transportaftale med EF, men drøftelserne blev stillet i bero efter suspensionen af de politiske forbindelser og samarbejdet som helhed. Siden da har der ikke været noget samarbejde i denne sektor.

Der bør arbejdes for en fuldstændig liberalisering af transittrafikken i Kroatien og Fællesskabet som helhed, samtidig med at der garanteres ikke-diskriminerende behandling af kroatiske lastbiler under henvisning til økopointsystemet for EF-lastbiler ved transit gennem Østrig. Der bør også sættes ind på infrastrukturprojekter med berøring til transittrafikken, som anses for at være af fælles interesse. Endvidere bør en stor del af Fællesskabets regelværk vedrørende vejtransportafgifter og tekniske og sociale bestemmelser indgå blandt prioriteterne for lovgivningsharmoniseringen. Der skal sikres passende vilkår for etablering og tjenesteydelser i forbindelse med transport på indre vandveje og lufttransport. Endelig med hensyn til søtransport bør principperne om uhindret adgang på et kommercielt grundlag til det internationale marked og den internationale trafik tages i betragtning.

En fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale skal indeholde en bestemmelse om, at der indledes et bredt samarbejde på dette område. Med passende bistand vil Kroatien kunne opfylde sine fremtidige forpligtelser i denne sektor.

4.8.7. *Energi*

Kroatien har hidtil ikke deltaget i EF-aktiviteter med sigte på at fremme det regionale energisamarbejde i det sydøstlige Europa. Det har betydet, at aktiviteterne ikke har været effektive på grund af Kroatiens betydning i det regionale el- og gasnet.

Landet kan potentielt påtage sig en central rolle på dette område, navnlig hvad angår regionale energisammenkoblinger (både fysisk infrastruktur og markeder) inden for olie-, gas- og elsektoren. En stabiliserings- og associeringsaftale vil skulle indeholde specifikke bestemmelser til at hjælpe landet til at påtage sig denne rolle.

Der bør også ydes støtte til at omstrukturere landets energisektor (der i øjeblikket er domineret af vertikalt integrerede statsmonopoler) for at forberede Kroatien på integration i fælles europæisk praksis i energisektoren.

4.8.8. *Landbrug*

Landbruget indtager en vigtig plads i Kroatien. Familiebedrifter er det almindeligste med en stor fragmentering af jorden, hvor 70% af bedrifterne besidder under 3 ha. De tidligere selvejende "agrokombinater" befinder sig nu på forskellige stadier af omstrukturering, privatisering eller restituering. Overgangen til markedsøkonomi har sammen med udbredte krigsskader påvirket denne sektor stærkt. Forsinkelser med de nødvendige reformer og utilstrækkelig finansiel støtte har yderligere bidraget til den ret negative udvikling. Det kroatiske landbrug skal derfor endnu gennemgå en væsentlig strukturreform. Regeringen er indstillet på at foretage de nødvendige lovændringer og at tilpasse sig og harmonisere med europæiske standarder for dermed at sikre international konkurrence og håndtere konkurrencepresset.

Der findes intet specifikt bilateralt samarbejde i denne sektor, og ved den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftale vil der skulle indledes et intensivt samarbejde, med henblik på hvilket der endnu kræves en gennemgribende reform.

4.8.9. *Forskning og teknologisk udvikling*

Kroatien gør en indsats på FTU-området, som forventes at forblive en prioritet i regeringens politik. I 2000 er der på budgettet afsat 72 mio. EUR (540,5 mio. kroatiske kuna) til FTU, hvilket svarer til 1,12% af det samlede statsbudget. Ca. 20% af FTU-budgettet bevilges til at finansiere forskere med afsluttet universitetseksamen, som er tilknyttet FTU-programmer.

Størstedelen af forskningen foregår på universiteterne, og de videnskabelige eller industrielle institutter er i det mindste til dels finansieret af staten. Der er gjort en indsats for at fremme innovation og teknologioverførsel. Blandt statsstøttede initiativer kan nævnes støtte til adskillige teknologi- og innovationscentre i Split, Rijeka og Zagreb, som også involverer offentlige selskaber, lokale myndigheder og universiteterne. Kroatien har opretholdt en fungerende forskningsinfrastruktur med kvalifikationer og erfaringer navnlig inden for informationssystemer, bioteknologi, farmaceutika, fødevarerforarbejdning og energiteknologi. Mangel på investeringer har i vid udstrækning forhindret, at institutionerne og lovgivningen har kunnet udnyttes til fuld fordel for økonomien. Der er dog nu en rimelig udsigt til et væsentligt opsving.

Ministeriet for videnskab og teknologi har ansvaret for FTU. To rådgivende organer er ansvarlige for evaluering af programmer og institutioner: det nationale videnskabsråd evaluerer videnskabelige projekter, der finansieres af staten gennem ministeriet; det nationale råd for de videregående uddannelser evaluerer uddannelsesprogrammernes egnethed og kvaliteten af institutionerne for de videregående uddannelser. De to nationale råd arbejder også sammen, navnlig i det parlamentariske udvalg for videnskab, ved forberedelsen af lovgivning vedrørende FTU.

Størstedelen af det løbende samarbejde med EU blev indstillet i 1995. Kroatien deltager dog i 4 igangværende Eureka-projekter. Kroatien er også medlem af Cost og deltager i 26 aktioner.

Samarbejdet på dette område bør fortsættes som led i den fremtidige stabiliserings- og associeringsaftale. I betragtning af den aktuelle situation burde der ikke opstå større problemer.

4.8.10. Miljø

Samarbejdet på miljøområdet blev afbrudt med suspensionen af det faglige samarbejde i 1995. Følgelig er der ringe viden om miljøets tilstand og de institutionelle rammer for miljøbeskyttelse. Der vil skulle tages skridt til at genetablere en alsidig viden om situationen som udgangspunkt for harmoniseringsbestrebelsene.

Kroatien vil kunne opnå støtte i henhold til LIFE-instrumentet for tredjelande, som specifikt er rettet mod kapacitetsopbygning på miljøområdet. Miljøindgreb vil også kunne finansieres via nationale bistandsprogrammer.

Kroatien arbejder aktivt på en regional miljøforbedringsplan, som Kommissionen støtter inden for rammerne af stabilitetspagten for det sydøstlige Europa, og samarbejdet vil kunne yderligere fremmes herigennem. Det kunne også overvejes at lade Kroatien deltage i Det Europæiske Miljøagenturs aktiviteter.

I betragtning af miljøanlæggernes fremtrædende stilling i landet bør der i en fremtidig SAA sættes på samarbejde og bistand.

5. KONKLUSIONER

Kommissionen drager følgende konklusioner af disse betragtninger:

Den nye regering er indstillet på fuldstændig demokratisering og langsigtet stabilisering af landet og har allerede indledt et seriøst arbejde med at finde passende løsninger på tidligere politiske mangler. Denne udvikling hjælper landet til at opfylde EU-betingelserne for

udvidede forbindelser inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessen. Der kan rapporteres om betydelige fremskridt på politisk følsomme områder som flygtninges og fordrevnes tilbagevenden, uindskrænket samarbejde med ICTY, bedre regionalt samarbejde og demokratisering af medierne. Politisk stabilitet er en forudsætning for en fortsættelse af denne vigtige reformproces.

De første opmuntrende skridt er allerede taget i den økonomiske sektor, skønt den kroatiske økonomi stadig er udsat for problemer. Regeringen er indstillet på at tackle strukturproblemerne og arbejder på hurtig vedtagelse af et alsidigt økonomisk reformprogram.

Hvad angår de tekniske aspekter, har Kroatien indledt en gradvis harmonisering med europæiske standarder og har kapacitet til med tiden at opfylde forpligtelserne i forbindelse med en stabiliserings- og associeringsaftale. Dog vil der blive behov for en større indsats for yderligere tilnærmelse til Fællesskabets regelværk. Den bør i første række rettes mod reform af de handelsrelaterede sektorer i det indre marked.

På baggrund af denne rapport og under særligt hensyn til det betydelige fremskridt, der er gjort under den nye kroatiske ledelse, mener Kommissionen, at betingelserne for indledning af forhandlinger om en stabiliserings- og associeringsaftale med Republikken Kroatien er opfyldt. Kommissionen henstiller derfor til Rådet om at bemyndige den til at indlede forhandlinger, og den vil om kort tid forelægge et forslag til forhandlingsdirektiver vedrørende en stabiliserings- og associeringsaftale med Republikken Kroatien.

BILAG

BASIS- OPLYSNINGER

Officielt navn	Republikken Kroatien (Republike Hrvatska); hovedstad: Zagreb
Området	Samlet areal: 56 538 km ² . Land: 56 410 km ² . Vand: 128 km ² Tre regioner: Middelhavsregion, bjergregion og Pannonia
Nabolande (grænse i km)	Bosnien-Hercegovina (932 km), Ungarn (329 km), Forbundsrepublikken Jugoslavien (266 km), Slovenien (501 km)
Befolkning	4 671 584 (sidste folketælling 1991) Anslået tilvækst 0,13% Aldersstruktur: 0-14 år: 17% (mandlig 411 022; kvindelig: 389 354) 15-64 år: 68% (mandlig 1 591 716; kvindelig: 1 592 485) 65 år og derover: 15% (mandlig 262 471; kvindelig: 424 536)
Befolkningstæthed	79,4 pr. km ²
Folkeslag	Kroater 78%, serbere 12,2%, muslimer 1%, ungare 0,5%, italienere 0,4%, tjekker 0,3%, albanere 0,3% (sidste folketælling 1991)
Religioner	Katolikker 76,5%, ortodokse 11,1%, slaviske muslimer 1,2%, protestanter 0,4%, andre 10,8%
Sprog	Kroatisk
Livsforventning	Mænd: 68,59 år Kvinder: 75,95 år (1991-folketællingen)
Valuta	Kroatisk Kuna : 1 EUR = 7,7 HRK
Inflation	4,2% (1999)
BNP i løbende priser	(mio. EUR ¹) 1998 19 291,85, 1999 18 932,34
BNP indbygger pr.	(mio EUR ¹) 1998 4 151,02, 1999 4 052,66

¹ Den kroatiske nationalbanks gennemsnitlige vekselkurs i perioden.

BNP-vækst i faste priser	1998 2,5 % 1999 -0,3%
Gennemsnitlig månedsløn, netto	3 179 kuna (februar 2000)
Arbejdsløshed	21,7 % (marts 2000)
Budget:	(mio. EUR) 1998 5 962,5, 1999 6 448,7
Indenlandsk offentlig gæld	(mio. HRK) 1998 13 697,5, 1999 13 943,98 (mio. EUR) 1998 1 919,3, 1999 1 839,67
Udenlandsk offentlig gæld	(mio. EUR) 1998 2 958,4, 1999 3 675,29
Samlet udlandsgæld	(mio. EUR) 1998 8 547,2, 1999 9 161,9
Balancen på de løbende poster	(mio. EUR) 1998 - 1 381,6 1999 - 1 378
Handel med EU	<u>Import</u> : 1997 59,5%; 1998 58,9%; XI99 57,3% <u>Eksport</u> : 1997 49,7%; 1998 47,0%; XI99 48,9%
Største handelspartner (1999)	<u>Eksport</u> : Italien, Tyskland, Bosnien-Hercegovina, Slovenien, Østrig <u>Import</u> : Tyskland, Italien, Slovenien
Handelsbalance	(mia. EUR) -3,696 (1998) - 3 500 (1999, 6,5% af den samlede handel)

EU-15's HANDEL MED KROATIEN

Tabel 1: Samlet udvikling 1992 - 1999

	mia. EUR (mia. EUR indtil 1998)			eks/imp	Årligt udsving		Kroatiens andel af EU's handel med tredjelande	
	EU-eks	EU-imp	Balance	%	EU-eks	EU-imp	eks	imp
					%	%	%	%
1992	0,9	0,8	0,07	109	-	-	0,2	0,16
1993	2,1	1,6	0,41	125	135	105	0,42	0,34
1994	2,9	1,8	1,11	161	42	10	0,54	0,34
1995 (EU-12)	3,2	1,7	1,49	186	11	-4	0,54	0,30
1995 (EU-12)	3,7	1,9	1,85	198	28	5	0,65	0,35
1996	3,9	1,7	2,15	224	4	-8	0,62	0,30
1997	4,8	1,8	3,01	269	23	2	0,66	0,26
1998	4,4	1,8	2,59	242	-8	3	0,60	0,26
1999	4,0	1,9	2,07	208	-17	7	0,52	0,25

Tabel 2: Vigtigste eksport fra EU-15 i 1999 og tilsvarende værdier i 1998

Efter sektor i den fælles toldtarif	1999			1998		
	mio. EUR	Andel af total %	Ændring i forhold til 1998 %	mio. ECU	Andel af total %	Ændring i forhold til 1997 %
1. Maskiner og elektrisk materiel (XVI)	904	23	-15	1064	22	-11
2. Transportmidler (XVII)	543	14	-16	650	14	-6
3. Tekstiler (XI)	457	11	-5	483	10	3
4. Kemiske produkter (VI)	427	11	2	418	9	-3
5. Landbrug, herunder forarbejdede produkter (I-IV)	321	8	-12	364	8	-14
6. Uædle metaller og varer deraf (XV)	316	8	-2	322	7	-6
7. Plastvarer (VII)	190	5	-9	208	4	-5
SUBTOTAL	3158	80	-10	3508	73	-7
ALLE SEKTORER	3972	100	-17	4786	100	4

Tabel 3: Vigtigste import i EU-15 i 1999 og tilsvarende værdier i 1998⁷

Efter sektor i den fælles toldtarif	1999			1998		
	mio. EUR	Andel af total %	Ændring i forhold til 1998 %	mio. ECU	Andel af total %	Ændring i forhold til 1997 %
1. Tekstiler (XI)	494	26	-3	509	29	6
2. Maskiner og elektrisk materiel (XVI)	251	13	4	240	14	27
3. Træ (IX)	179	9	6	169	10	11
4. Plastvarer (VII)	148	8	-10	164	9	-3
5. Fodtøj/hovedbeklædning, paraplyer (XII)	145	8	-7	156	9	-8
6. Uædle metaller og varer deraf (XV)	128	7	3	123	7	4
7. Mineralske produkter (V)	109	6	121	49	3	-32
SUBTOTAL	1453	76	3	1411	79	5
ALLE SEKTORER	1906	100	7	1777	100	-8

⁷ I 1998 var kemikalier på 7. pladsen, mineralske produkter på 10. pladsen.

EF-BISTAND TIL KROATIEN 1991-99

	Tildelinger i mio. EUR									
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	I ALT
Obnova						7,02	8,59	15,00	15,00	45,61
Humanitær bistand (ECHO)	204,77				38,43	21,15	14,50	6,95	8,00	293,80
Medier				0,09	0,31	0,72	1,67	0,59	0	3,39
Demokrati og menneskerettigheder						0,70	2,20	0,60	n.a.	3,50
Minerydning								1,00	0,50	1,50
Told (GD TAXUD)									1,00	1,00
I alt	204,86				38,74	29,59	26,96	24,14	24,50	348,79